מחוון: מבחן מסכם: קריעת ים סוף והמסע במדבר, שמות יד-יח

1 **תשובה:**
א. עמוד הענן (יד, יט-כ).

2 **תשובה:**
ב. מרים הנביאה (טו, כ).

3 **תשובה:**
ג. בעץ שהראה לו ה' (טו, כה).

4 **תשובה:**
ב. עומר לגולגולת (טז, טז).

5 **תשובה:**
ב. את יהושע (יז, ט).

6 **תשובה:**
"הֲמִבְּלִי אֵין־קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לָמוּת בַּמִּדְבָּר" (יד, יא), וגם "טוֹב לָנוּ עֲבֹד אֶת־מִצְרַיִם" (יד, יב). ניקוד: 4 על אחד מהם.

7 **תשובה:**
שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים (טו, כז). ניקוד: 2 לכל פרט.

8 **תשובה:**
"וַיָּרֶם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ" (טז, כ). ביום השישי לקטו לחם משנה, שני העומר לאחד, והוא לא הבאיש בשבת (טז, כב-כד). ניקוד: 2 לכל חלק.

9 **תשובה:**
"ה' נִסִּי" (יז, טו). ניקוד: 4.

10 **תשובה:**
"אַנְשֵׁי־חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שֹׂנְאֵי בָצַע" (יח, כא). ניקוד: 2 לכל תכונה, עד שתיים.

11 **"מַה־תִּצְעַק אֵלָי" (20 נק')**
א (4): לא כתוב קודם שמשה צעק; כתוב רק שבני ישראל צעקו (יד, י), ומשה אמר לעם "ה' ילחם לכם" (יד, יד). ניקוד: 4.
ב (8): פירוש א: משה עמד והתפלל, וה' אמר לו שאין זה זמן להאריך בתפילה, כי ישראל בצרה. פירוש ב: הדבר תלוי בה' ולא במשה. ניקוד: 4 לכל פירוש.
ג (8): לפי הספורנו, משה לא צעק מפחד פרעה, אלא חשש שהעם (שאמרו "המבלי אין קברים") לא ישמעו לו להיכנס לים. ה' אומר לו שהוא חושד בכשרים: העם יסעו ולא ימרו את פיו. ההבדל: אצל רש"י מדובר בעיתוי התפילה או במי שהדבר תלוי בו; אצל הספורנו מדובר בחשש של משה מן העם. ניקוד: 3 על הצעקה, 3 על התשובה, 2 על ההבדל.

12 **המן: "לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי" (20 נק')**

א (4): כל יום ילקטו את מה שצריך לאכילה של אותו יום, ולא ילקטו היום בשביל מחר. ניקוד: 4.

ב (10): ה' מנסה אם ישמרו את המצוות התלויות במן: שלא ישאירו ממנו לבוקר, ושלא יצאו ללקוט בשבת. מקרים: "וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וַיָּרֶם תּוֹלָעִים" (טז, כ); "וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן־הָעָם לְלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ" (טז, כז). ניקוד: 2 לכל מצווה, 3 לכל מקרה.

ג (6): כל תשובה מנומקת: למשל, מי שאין לו אוכל למחר צריך לבטוח בה' כל יום מחדש, ובשבת לסמוך על כך שהלחם של יום שישי יספיק. ניקוד: 6.

13 **מסה ומריבה ומלחמת עמלק (20 נק')**

א (9): רש"י: ה' תמיד בתוכם ודואג לכל צורכיהם, והם שואלים אם הוא בקרבם; לכן "הכלב" (עמלק) בא ונושך אותם, ואז יצעקו ויידעו היכן ה'. המשל: בן שאביו נושא אותו על כתפיו ונותן לו כל מה שהוא מבקש, ובכל זאת הוא שואל אדם אחר אם ראה את אבא; האב מוריד אותו, והכלב נושך אותו. ניקוד: 4 על הקשר, 5 על המשל.

ב (6): משה לא ישב על כר וכסת: ישראל בצער, ולכן גם הוא רוצה להיות איתם בצער. מנהיג משתתף בצער העם ואינו מתנשא מעליו. ניקוד: 3 על הפירוש, 3 על התכונה.

ג (5): כשמשה הרים את ידו, גבר ישראל; כשהניח, גבר עמלק. אהרן וחור תמכו בידיו, אחד מכל צד (יז, יא-יב). ניקוד: 3 על הידיים, 2 על אהרן וחור.

14 **עצת יתרו: "לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה" (20 נק')**

א (5): העם באו "לדרוש אלהים": לשאול תלמוד, ללמוד תורה מפי ה' דרך משה. משה הוא גם שופט וגם מורה של העם. ניקוד: 3 על הפירוש, 2 על התפקיד.

ב (8): "נבל תבל": תיבול ותשישות, כמו עלה שנובל מן החום ומן הקור, וכוחו נחלש. "גם אתה": לרבות אהרן וחור והזקנים, וגם העם. כולם יתעייפו, כי המשא כבד יותר מכוחו של משה. ניקוד: 3 על נבל תבל, 3 על גם אתה, 2 על הכובד.

ג (7): יתרו הציע שמשה ילמד את העם את החוקים והתורות, וימנה שרי אלפים, שרי מאות, שרי חמישים ושרי עשרות שישפטו את הדבר הקטן, והדבר הגדול יובא אל משה. הרעיון: מנהיג טוב מחלק את האחריות ואינו עושה הכול לבדו. ניקוד: 4 על העצה, 3 על הרעיון.

חלק א: 4 נקודות לשאלה. חלק ב: שלוש מתוך ארבע, 20 נקודות לשאלה; מי שענה על ארבע, בודקים את שלוש הראשונות. הפסוקים מתוך "תנ"ך מנוקד" (תורת אמת, מתוך ספריא); רש"י, הרמב"ן והספורנו מספריא כלשונם. נוצר בבינה מלאכותית.